

ONDER DE LOEP

Mededelingen en convocaties
afdeling Hengelo - Oldenzaal

COLOFON

Redactie:

Harry de Jong

Redactieadres:

Abelenstraat 2a

7556 DT Hengelo

☎ (074) 291 7611

e-mail: harry.dejong@natuur-hgl.nl

Verspreiding OdL:

Harry de Jong & Jan Zwienenberg

Kopij:

Onder de Loep verschijnt 4 x per jaar, in maart, juni, september en december. De kopij voor de desbetreffende convocaties dient uiterlijk ½ maand voor het verschijnen in het bezit te zijn van de redactie. Kopij die te laat wordt ingeleverd zal in overleg met de auteur in een van de daaropvolgende convocaties worden geplaatst.

Kopij dient uiterlijk 2 weken voor de verschijningsdatum binnen te zijn op bovengenoemd redactieadres via e-mail.

De redactie is continu op zoek naar kopij. Om interessante artikelen te kunnen plaatsen doen wij een beroep op uw creativiteit.

Voorbeelden:

- resultaten van (eigen) veldbiologisch onderzoek,
- verslagen van excursies (ook van andere afdelingen),
- waarnemingen,
- vakantieverslagen,
- commentaren en meningen,
- aardige verhalen,
- enzovoort.

Heeft u bij uw artikel afbeeldingen, dan gaarne meesturen. Indien mogelijk wordt dat dan bij het artikel afgedrukt.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de ingezonden stukken.

Afbeelding omslag:

Keizersmantel
(*Argynnis paphia*)

Foto's: Harry de Jong

(tenzij anders vermeld)

ONDER DE LOEP

Mededelingen en convocaties van de
Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging,
Afdeling Hengelo - Oldenzaal

INHOUD

VAN HET BESTUUR	1
AGENDA	2
TERUGBLIK	5
DINKEL GRIND	9
B(L)OEIENDE PLANTEN,	10
DE ROZENKEVER	11
HERFSTPAARDENKASTANJE – AESCULUS PARVIFLORA	13
WAT MIJ OPVALT IN DE NATUUR	15
BOMENROUTE TUINDORPVIJVER	16
KNNV HENGELO E.O. BESTAAT IN 2026 AL 110 JAAR!	17

De KNNV is opgericht in 1901. De afdeling Hengelo / Oldenzaal is opgericht in 1916. De vereniging stelt zich ten doel de bevordering van de natuurstudie, natuurbescherming en natuurbeleving. De ondertitel 'vereniging voor veldbiologie' benadrukt de rol van de natuurstudie.

Alle leden ontvangen het landelijk verenigingsblad NATURA. Leden van de afdeling Hengelo / Oldenzaal ontvangen daarnaast 4 maal per jaar het afdelingsblad ONDER DE LOEP. Het lidmaatschap van de KNNV (inclusief het lidmaatschap van de afdeling Hengelo - Oldenzaal) bedraagt € 40,- per jaar; gezinsleden betalen € 15,-.

Betalen d.m.v. machtiging of bankrekening

NL94 RABO 0191 8887 10 t.n.v. Kon Ned Natuurhistorische Ver.

Een lidmaatschap loopt van 1 januari tot en met 31 december.

Opzegging van het lidmaatschap uiterlijk 1 november bij de ledenadministratie van de afdeling of via de website.

Voor meer informatie kunt u terecht bij de secretaris (zie onderstaand adres).

Bestuur van de afdeling Hengelo - Oldenzaal:

♦ Voorzitter

Wytze Boersma

Zwaluwstraat 34, 7491 CX Delden, ☎ (074) 376 2711

E-mail: voorzitter@hengelo-oldenzaal.knnv.nl

♦ Secretaris

Jan Zwienenberg

Hengelose Esstraat 19, 7556 EA Hengelo, ☎ (06) 571 86 623

E-mail: secretaris@hengelo-oldenzaal.knnv.nl

♦ Penningmeester (en ledenadministratie)

Marti Rijken

Vossenbrinkweg 95, 7491 DC Delden, ☎ (06) 833 86 651

E-mail: ledenadministratie@hengelo-oldenzaal.knnv.nl

♦ Natuurhistorisch Secretaris

Bert Oude Egbrink

Adamsweg 8, 7553 KM Hengelo, ☎ (06) 444 73 000

E-mail: ag.oudeegbrink@hetnet.nl

♦ Bestuurslid, redactie 'Onder de Loep' en Webmaster

Harry de Jong

Abelenstraat 2a, 7556DT Hengelo, ☎ (06) 5532 4290

E-mail: info@hengelo-oldenzaal.knnv.nl

♦ Website: <https://hengelo-oldenzaal.knnv.nl>

Tot onze vreugde hebben we er afgelopen tijd weer een aantal nieuwe leden bijgekregen. Wij hopen ze een keer te begroeten bij een van onze activiteiten.

Als bestuur zijn we afgelopen tijd druk geweest met het opstellen van nieuwe statuten. Deze waren nodig omdat de landelijke KNNV haar heeft gewijzigd in Natuurvereniging KNNV.

Deze naamsverandering hebben wij natuurlijk overgenomen waarbij we de toevoeging van afdeling Hengelo-Oldenzaal gewijzigd hebben in afdeling Hengelo en omstreken (Hengelo e.o.). Ook zijn de statuten aangepast aan de wettelijke eisen.

De eerste bespreking was tijdens de algemene ledenvergadering op 20 maart. Omdat daar het benodigde aantal leden niet aanwezig was, moest er een tweede vergadering gepland worden.

Deze vergadering hebben weer gecombineerd met de excursie op zondag 12 april naar Boerskotten.

Daar hebben we vergaderd bij het clubgebouw van de Klootschietvereniging Berghuizen en zijn de statuten vastgesteld.

Binnenkort hopen we een en ander met de notaris af te ronden.

De landelijke KNNV bestaat dit jaar 125 jaar en onze afdeling 110 jaar. Hieraan willen we aandacht besteden in het decembern timer van Onder de Loep. Hiervoor vragen wij de medewerking van onze leden.

Hoe wij dit willen vormgeven staat in een oproep verderop in dit nummer van Onder de Loep.

Ook staat er in deze Onder de Loep een artikel over de voortgang van onze inbreng rond de bomen bij de Tuindorpvijver. Wij hadden hier een nieuwe versie van de bomenroute gepland in de vorm van een bomenboekje zoals die voor Klein Driene gemaakt is.

Er komt echter geen boekje want we gaan gebruik maken van een app. Dit gaan we samen met IVN Hengelo en de gemeente uitwerken.

Namens het bestuur,

Jan Zwienenberg

In 1901 werd Natuurvereniging KNNV opgericht door onze founding fathers Jac. P. Thijssse, Eli Heimans, Hendrik Heukels, Hugo de Vries, Han Heinsius en Ambrosius Hubrecht. In 2026 bestaan we dus 125 jaar!

De KNNV heeft met de duizenden leden veel voor de Nederlandse natuur en natuurbeweging betekend in deze periode. Er zijn talloze lokale afdelingen opgericht die de natuur in hun buurt in kaart brachten en beschermden. Ook zijn er dankzij KNNV en KNNV-ers diverse grote landelijke natuurorganisaties opgericht, zoals Natuurmonumenten, IVN en de KNNV-Uitgeverij.

Excursies

Het **Verzamelpunt** is (tenzij anders aangegeven) de **Parkeerplaats kruising Boerhavelaan / Prof. Eykmanplatsoen** (richting Borsthuis) te Hengelo.

Ieder wordt vriendelijk verzocht zo veel mogelijk met de auto te komen zodat er genoeg plaatsen zijn voor hen die niet over een auto beschikken.

Opgave is verplicht. Uiterlijk de avond voor de excursie per telefoon bij de Coördinator.

Het **Vertrekpunt ter plekke** wordt aangegeven voor degenen die hier rechtstreeks naar toe willen gaan.

De excursies zijn **veldbiologische excursies**. Voor inlichtingen kunt u contact opnemen met de coördinator van de excursie.

Vergaderingen

De gebruikelijke plaats waar vergaderingen worden gehouden (tenzij anders aangegeven) is het NIVON Centrum aan de Lodewijkstraat 1 te Hengelo.

Overzicht activiteiten afd. Hengelo-Oldenzaal

Zaterdag 06 juni 2026	Excursie: Lonnekermeer/Hartjesbos
Zondag 28 juni 2026	Excursie: Boddenbroek
Zaterdag 18 juli 2026	Excursie: Haaksbergerveen
Zondag 09 augustus 2026	Excursie: de Regge
Zondag 30 augustus 2026	Excursie: Heide, Paardenslenkte

Excursie: Lonnekermeer/Hartjesbos

Datum : Zaterdag 06 juni 2026
Thema : Hooimaten
Verzamelpunt: 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend
Coördinatie : Harry de Jong (06-55324290)
Opgave verplicht, maximaal 15 personen.

Het Lonnekermeer, en dan met name het Hartjesbos, heeft sinds de inrichtingsmaatregelen in 2018 een metamorfose ondergaan.

Met name het heidedeel is flink uitgebreid en het Gibraltarven heeft weer een meer natuurlijk karakter gekregen. De hooimaatjes zijn intact gebleven en hebben ruimte gekregen om te ontwikkelen.

Tijdens de excursie zullen we de natuurwaarden in de hooimaatjes, de heide en de vennen bekijken.

Ook bespreken we nog ontwikkelingen in de nabije toekomst.

In de hooimaten kijken we naar kleine stukjes met blauwgrasland vegetatie.

Soorten die we waarschijnlijk kunnen zien zijn onder andere Gevlekte orchis, Rietorchis, Kleine valeriaan, Blonde zegge etc

Op de heide kijken we naar typische heidesoorten, maar ook naar de overgangen van pioniersvegetatie. Ook kijken we naar jonge heideontwikkelingen op leemrijkere bodem.

Bij het Gibraltarven kijken we naar de jonge venvegetatie met onder andere Moerashertshooi, Pilvaren en Vlottende bies.

Uiteraard kijken we ook naar aanwezige fauna.

Jacob van der Weele van het Landschap Overijssel is onze gids.

Vertrekpunt: De ingang naar het Hartjesbos aan de Vliegveldstraat, achter het hek van Landschap Overijssel.

Dit ligt aan de rechterkant na 1200 m vanaf Frans op de Bult

We vertrekken hier omstreeks 09.15 uur.

Kom in verband met de beperkte parkeerruimte graag zoveel mogelijk met de fiets.

Zie onderstaande link voor het vertrekpunt:

<https://maps.app.goo.gl/fwxa13GPTuiuegt9>

Brede orchis, Hartjesbos 13 mei 2011

Excursie: Boddenbroek

Datum : Zondag 28 juni 2026
Thema : Droge- en vochtige heide
Verzamelpunt: 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend
Coördinatie : Marti Rijken (06-83386651)
Opgave verplicht

Boddenbroek en Bentelerheide zijn restanten van de ooit uitgestrekte heide die doorliep tot in Haaksbergen.

Het Boddenbroek is een ven met zijdelingse toestroming van kwelwater, waardoor het gerekend kan worden tot de Natura-2000 categorie “zwak gebufferde vennen” – een type dat rijk is aan zeldzame flora.

Beenbreek

Het maakte onderdeel uit van de gebieden die zijn aangedragen als Natura2000-gebied, maar is door de toenmalige staatssecretaris Bleeker afgevoerd van de lijst vanwege de geringe omvang.

Het gebied is sinds de jaren 90 wel achteruit gegaan, maar is nog steeds bijzonder.

Vlak ten noorden van het Boddenbroek ligt de Bentelerheide met een afwisseling van droge en vochtige heide, bos en natuurgasland. Het gasland is pas een aantal jaren uit productie en laat een hoopvolle ontwikkeling zien van een gradiënt van verschillende gaslandtypen.

Het gebied is slecht vanaf de paden te bezoeken, maar we hebben bij uitzondering van landgoed Twickel, die de eigenaar is, toestemming om van de paden af te gaan en het gebied te voet te doorkruisen.

Laarzen zijn daarvoor absoluut noodzakelijk.

Vertrekpunt: De kruising Gorsveldweg / Drektersweg ten ZO van Bentelo.
We vertrekken hier omstreeks 09.20 uur.

Excursie: Haaksbergerveen

Datum : Zaterdag 18 juli 2026
Thema : Hoogveen
Verzamelpunt: 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend
Coördinatie : Bert Oude Egbrink (06-44473000)
Opgave verplicht

Het Haaksbergerveen is een 600 hectare groot restant van een uitgestrekt veengebied op de grens tussen Duitsland en Nederland.

Vroeger won de plaatselijke bevolking en de lokale industrie er veel veen. Hierna bleef een patroon van veenputten en smalle stroken van deels verveend en deels onverveend hoogveen achter.

Het Haaksbergerveen kent een hoogteverschil van 4 meter. De meest oostelijke punt (parkeerplaats Wennewickweg) ligt op 35 meter boven NAP en de meest westelijke punt bij de parkeerplaats Niekerkerweg op 31 meter boven NAP.

Van oost naar west en van zuid naar noord zijn door middel van dammen en reeds aanwezige zandruggen compartimenten aangelegd.

De compartimenten zijn door overlopen met elkaar verbonden om het water in het gebied vast te houden.

Kleine veenbes

De laatste jaren is onderhoud uitgevoerd aan de veendammen en is veel bosopslag verwijderd. Ook wordt het gebied begraasd met een schaapskudde.

We vertrekken vanaf de parkeerplaats aan het einde van de Wennewickweg. We maken een wandeling door het tegen de Duitse grens aanliggende Stobbenveen. Dit veen dankt haar naam aan de boomstobben die bij de vervening van het gebied zijn gevonden.

Vertrekpunt: De parkeerplaats aan het einde van de Wennewickweg.
We vertrekken hier omstreeks 09.30 uur.

Excursie: Zuna

Datum : Zondag 09 augustus 2026
Thema : De Regge
Verzamelpunt: 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend
Coördinatie : Wytze Boersma (074-3762711)
Opgave verplicht

Tussen 2012-2014 zijn er natuurprojecten uitgevoerd om de loop van de Regge een natuurlijk karakter te geven. Hierbij heeft de Regge een meander karakter gekregen. Hierdoor is de rivier verlengd waardoor het water langer in het gebied blijft.

Wij hebben in die periode verschillende excursies gehouden om de vorderingen te bekijken. Eén van de excursies was op 25 mei 2014. Toen is het gedeelte tussen Rijssen en Nijverdal bezocht.

Nu nemen we hetzelfde traject. We zijn nu extra geïnteresseerd hoe het gebied na 10 jaar er uitziet.

Van oorsprong is het een drassige oever. Het werd hoofdzakelijk gebruikt als hooiland met na beweiding.

Aan de overkant, rechteroever, liggen een aantal kampplaatsen. Dit zijn wat hoger gelegen percelen die werden gebruikt als akker.

Excursie Zuna 25 mei 2014

Vertrekpunt: Startpunt Wandelnetwerk Notter Zuna.
Kruising Zunaweg / Regge Zuna.
We vertrekken hier omstreeks 09:30 uur.

Excursie: Springendal

Datum : Zondag 30 augustus 2026
Thema : Heide, Paardenslenkte
Verzamelpunt: 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend
Coördinatie : Wytze Boersma (074-3762711)
Opgave verplicht

In het natuurreservaat "Springendal & Dal van de Mosbeek" ligt de Paardenslenkte, een heide gebied.

Het ligt op het hoogste deel, zo rond 70 meter boven NAP. Vanaf de heide heb je een weids uitzicht. Het is tevens een waterscheiding. Het oostelijke deel watert af naar de Dinkel en het westelijk deel naar de Regge.

Het is een droog gebied dat hoofdzakelijk bestaat uit Struikhei. Voor het beheer wordt het gebied begraasd door schapen.

Ik ga ervan uit dat het een ideale stek is voor insecten. Volgens de informatie zou hier ook de Zandhagedis leven.

Zandhagedis

We gaan ook even de grens met Duitsland over om het Hezinger Hügelgräberheide te bekijken. In dit gebied zijn ook een paar grafheuvels.

Staatsbosbeheer heeft in het gebied meerdere broedstoven voor het vliegend hert gemaakt.

Dit is een beschermde keversoorst en zeldzaam in ons land.

Vliegend hert

Het televisie programma Binnenste Buiten heeft ook een reportage gemaakt over dit gebied.

Link Binnenste Buiten:

<https://binnenstebuiten.kro-ncrv.nl/buitenleven/wandeling/kabbelende-beekjes-in-springendal>

Vertrekpunt: De parkeerplaats Brandtoren.
Kruising Hooijdijk / Brandtorenweg–Vlasbeekweg.
We vertrekken hier omstreeks 09.40 uur

Verslag excursie: Lutterzand

Datum : Zaterdag 14 februari 2026
Thema : Frisse neuzen
Deelnemers : 5
Leiding : Bert Oude Egbrink
Weer : Bewolkt

Op een koude maar droge zaterdagmiddag hebben we onze jaarlijkse frisse neuzen wandeling gemaakt door het Lutterzand in de gemeente Losser. Vertrekpunt was de parkeerplaats bij het paviljoen bij de Kribbenbrug net over de Dinkel. Het Lutterzand is een gebied van ca. 600 ha groot dat bestaat uit heidevelden, zandverstuivingen, jeneverbesstruweel en prachtige bossen met grove den, berken en eiken. Dwars door het natuurgebied stroomt het riviertje de Dinkel. Ter hoogte van het Lutterzand heeft de Dinkel een zeer fraaie meander gevormd, de zogenaamde Groene Staart of Greun'n Stet.

We hebben vanaf het paviljoen tot aan het verderop gelegen hondenspeelveld langs de Dinkel gelopen. Vanaf de hoge oever hadden we een mooi uitzicht op de lager gelegen groene weilanden waar we de Grote zilverreiger en Buizerd zagen.

Buizerd

Ook liet de Raaf zich horen.

Door afkalving van de hoge oevers was op een enkele plaats een deel van het wandelpad verdwenen.

Bij het hondenspeelveld hebben we nog even naar de steile oever gekeken. Het Lutterzand met de steile oever is in 2007 aangewezen tot aardkundig monument. In de steile oever zitten horizontale grindlaagjes, de zogenaamde Laag van Beuningen. Ik had wat afgelopen jaar verzameld grind mee genomen dat ik aan de deelnemers van de excursie heb laten zien.

Over deze Laag van Beuningen heb ik een klein artikel geschreven dat u elders in deze Onder de Loep terug kunt vinden.

Door het bos, langs een jeneverbesstruweel en klein heideveld zijn we weer terug gelopen naar het paviljoen.

Qua waarnemingen viel het wat tegen maar we hadden allemaal wel een frisse neus. In bijgevoegde lijst zijn ook de waarnemingen van de verkenning van het gebied een week eerder opgenomen

Waargenomen soorten

Vogels

Aalscholver	Blauwe reiger
Boomklever	Buizerd
Grauwe Gans	Grote zilverreiger
Kramsvogel	Pimpelmees
Raaf	Soepeend
Staartmees	Vuurgoudhaan
Wilde eend	

Planten & Mossen

Gewoon schildmos	Groot dooiermos
Lichtvlekje	Witstippelschildmos

Paddenstoelen

Eikentrilzwam	Gele korstzwam
Gele trilzwam	Gewoon elfenbankje

Verslag excursie: Altena en Asbroek

Datum : Zondag 15 maart 2026
Thema : Voorjaar
Deelnemers : 4
Leiding : Bert Oude Egbrink
Weer : Zonnig

Op een zonnige zondagmorgen hebben we een wandeling gemaakt door het bij Beckum gelegen Altena en Asbroek. De langzaam optrekkende grondmist zorgde voor een sfeervol landschap. Het gebied maakt deel uit van het landgoed Twickel. Vanaf de parkeerplaats langs de Haaksbergerstraat hebben we door het Altena's bos en over de Buitenbeek het Altena voetpad richting Stepelo gevolgd. Onderweg hoorden we de Zanglijster.

Door een ontginningslandschap met weilanden en maisakkers zijn we vervolgens naar het helaas niet toegankelijke Veldsnijdersven gelopen.

Onderweg zagen we 4 Ooievaars voorbij zweven.

Ooievaar

Opmerkelijk was hier het ontbreken van baltsende Kieviten die we op het eind van de excursie nog wel tegen zouden komen.

Bij een bankje in het bos met veel verwilderde Appelbes hebben we de koffiepauze gehouden. Hier zagen en hoorden we de Zwarte specht. Op een oud hek stonden verschillende Schildmos soorten.

Iets verderop kwamen we in een fraai kleinschalig agrarisch landschap langs de Hagmolenbeek met kronkelende wegen, grote solitaire eiken en de oude boerderijen Obdam en Asbroek.

Door een heideveld met bloeiende Gaspeldoorn en Gagel zijn we weer terug gelopen naar de parkeerplaats.

Gaspeldoorn

In bijgevoegde lijst zijn ook de waarnemingen van de verkenning van het gebied een week eerder opgenomen.

Waargenomen soorten

Vogels

Boomklever	Buizerd
Gaai	Groene Specht
Houtduif	Huismus
Kievit	Koolmees
Ooievaar	Roodborst
Spreeuw	Tijftjaf
Vink	Wilde Eend
Zanglijster	Zwarte Specht

Planten & Mossen

Akkerviooltje	Blauwe bosbes
Bronsmos	Gaspeldoorn
Gebogen Schildmos	Gewoon Purperschaaltje
Gewoon Schildmos	Gewoon sneeuwkllokje
Gewoon Speenkruid	Gewoon Thujamos
Hertshoornweegbree	Hondsdrif
Hulst	Paarse dovenetel
Rankende helmbloem	Vroegeling
Wilde gagel	Zwarte appelbes

Paddenstoelen

Gele Trilzwam

Overig

Europese Haas	Europese Mol
Gewone Pad	

Insecten

Akkerhommel	Behaarde Rode Bosmier
Hulstvlieg	

Verslag excursie: Boerskotten

Datum	: Zondag 12 april 2026
Thema	: Voorjaars verschijnselen
Deelnemers	: 7
Leiding	: Wytze Boersma
Weer	: Bewolkt / Zonnig

Je kon wel merken dat we een aantal warme dagen hebben gehad. De natuur ontwaakte uit zijn winterslaap. De Beuk komt langzaam in blad, terwijl het Speenkruid volop bloeit.

In het begin van de excursie was het wat fris. Gelukkig kregen we al snel wat meer zonneschijn waardoor het aangenamer werd.

Zoals was aangekondigd hebben we het Oldenzaal / Berghuizen deel van het landgoed bekeken. Dit deel bestaat hoofdzakelijk uit loofhout op een vochtige voedselrijke bodem. Helaas was dit deel niet rijk aan voorjaarsflora. Ik had meer Bosanemonen verwacht.

Gelukkig zagen we de tweestijlige meidoorn op diverse plekken. Zo ook de gele dovenetel. Hierna langs de buitenkant van Oldenzaal. Op verschillende plekken zagen we de Noorse esdoorn in bloei.

Deze boom bloeit voordat hij in blad verschijnt. Op een paar plekken in de bosrand zagen we bloeiend Donkersporig bosviooltje en Muskuskruid.

Donkersporig bosviooltje

Langs het fietspad Oldenzaal Losser vonden we in de greppel de Gulden boterbloem en op het talud Gewone eikvaren.

Bij het onderkomen van de Berghuizense klootschutters hebben we koffie gedronken en de statuten bekrachtigd in een korte vergadering.

Op de terugweg naar de parkeerplaats zagen we Kleine leeuwentand en bloeiende Pinksterbloem. Totaal hebben we 60 plantensoorten genoteerd. Hiernaast nog eens 30 vogelsoorten waargenomen, waaronder de Bonte Vliegenvanger, de Gekraagde Roodstaart, Middelste Bonte Specht en de Sperwer. Tot slot nog een zoogdier gezien. Een huiskat. Deze zat, met zijn witte bef heerlijk in de zon op een boomstronk.

Waargenomen soorten

Vogels

Bonte Vliegenvanger	Boomklever
Boomkruiper	Buizerd
Fazant	Gaai
Gekraagde Roodstaart	Goudhaan
Grote Bonte Specht	Holenduif
Houtduif	Huismus
Kauw	Koolmees
Merel	Middelste Bonte Specht
Pimpelmees	Roodborst
Sperwer	Spreeuw
Tijftjaf	Torenvalk
Vink	Wilde Eend
Winterkoning	Zanglijster
Zwarte Kraai	Zwartkop

Planten & Mossen

Aalbes	Beuk
Bleeksporig Bosviooltje	Bonte gele dovenetel
Bosanemoon	Bosveldkers
Brede stekelvaren	Donkersporig bosviooltje
Eenstijlige Meidoorn	Fluitenkruid
Framboos	Franjekelk
Geel nagelkruid	Gele dovenetel
Gewone berenklauw	Gewone Brem
Gewone eikvaren	Gewone ereprijs
Gewone paardenbloem	Gewone veldbies
Gewone vlier	Gewone Vogelkers
Gewoon robertskruid	Gewoon sneeuwkllokje
Gewoon Speenkruid	Grauwe wilg
Groot heksenkruid	Grote muur
Grote vossenstaart	Gulden boterbloem
Haagbeuk	Hazelaar
Herderstasje	Hondsdrif
Hulst	Kale jonker
Kleefkruid	Kleine leeuwenklauw
Klimopereprijs	Kruipend zenegroen
Madeliefje	Mispel
Muskuskruid	Noorse esdoorn
Paarse dovenetel	Penningkruid
Pinksterbloem	Ridderzuring
Spanse aak	Speerdistel
Taxus	Tuinjudaspenning
Tweestijlige meidoorn	Wijfjesvaren
Wilde kamperfoelie	Wilde lijsterbes
Winterpostelein	Witte dovenetel
Witte klaverzuring	Zevenblad

Overig

Gewone Bosspitsmuis	Verwilderde Huiskat
---------------------	---------------------

Insecten

Kale Rode Bosmier

Gewone bosspitsmuis

Verslag excursie: Samerrot

Datum	: Zondag 26 april 2026
Thema	: Voorjaarsbos
Deelnemers	: 7
Leiding	: Bert Oude Egbrink
Weer	: Zonnig

Op een zonnige zondagmorgen hebben we met 7 mensen een wandeling gemaakt door het achter Schüttorf gelegen Samerrot.

Het Samerrot is een uitgestrekt loofbos op voedselrijke kalkrijke bodem met een hoge wisselende waterstand.

Door het droge voorjaar was het waterpeil al flink gezakt. Het gebied staat bekend om haar soortenrijke voorjaarsflora.

Tijdens ons bezoek stonden Daslook, Grote muur, Bosviooltje en Bosbingelkruid volop in bloei. Bosanemoon, Speenkruid en Slanke sleutelbloem waren al bijna uitgebloeid.

Op de Grote muur zagen we Muurbrand (*Microbotryum stellariae*). De Muurbrand is een schimmel die de Grote muur aantast.

Een aangetaste plant is wat paarser door de sporen van de schimmel en de groeiwijze is wat meer gedrongen.

Muurbrand Foto: Bert Oude Egbrink

Muurbrand is bij eerdere excursies naar het Samerrot niet door ons gezien.

Opvallend waren de weinige insecten in het bos. Dwars door het gebied loopt de Rheiner Damm van Schüttorf naar Steide met de oude Franzosenbrücke.

Bij de verkenning van het gebied een week eerder ben ik nog even naar de brug uit 1725 gelopen. De brug ligt aan de rand van het bos.

In verband met de aanleg van een derde bovengrondse hoogspanningslijn was het bos aan beide kanten van de brug gerooid. Vanwege deze treurige aanblik hebben we tijdens de excursie de brug maar niet bezocht.

Aan het eind van de excursie hebben we nog wel een fraaie groeiplaats van de bloeiende Eenbes bekeken.

Eenbes

Het Samerrot blijft een bijzonder bos. In bijgevoegde lijst zijn ook de waarnemingen van de verkenning van het gebied een week eerder opgenomen.

Fitis

Rupsenaaskever

Waargenomen soorten

Vogels

Fitis

Tjiftjaf

Zwartkop

Grote Bonte Specht

Vink

Planten & Mossen

Bosandoorn

Bosbingelkruid

Bosgierstgras

Bosveldkers

Daslook

Eenbes

Gele dovenetel

Gewone salomonszegel

Gewoon Schrifmos

Groot heksenkruid

Grote muur

Haagbeuk

Heggenwikke

Klimopereprijs

Look-zonder-look

Oranje havikskruid

Ruwe smele

Spaanse aak

Witte klaverzuring

Bosanemoon

Bosereprijs

Boskortsteel

Boszegge

Donkersporig bosviooltje

Geel nagelkruid

Gevlekte aronskelk

Gewoon robertskruid

Gewoon Speenkruid

Groot springzaad

Gulden boterbloem

Heggenvogelmuur

Holwortel

Lievevrouwebedstro

Muskuskruid

Penningkruid

Slanke sleutelbloem

Tweestijlige meidoorn

Paddenstoelen

Muurbrand

Insecten

Bont Zandoogje

Citroenvlinder

Klein Geaderd Witje

Rupsenaaskever

Bosmestkever

Grote zwartschild

Oranjetipje

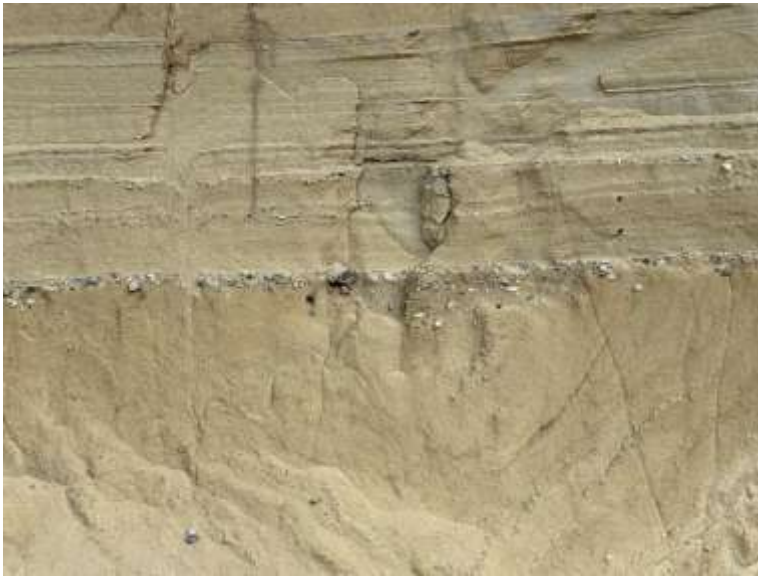
Tauvlinder

Dinkel Grind

Op de frisse neuzen excursie naar het Lutterzand op 14 februari 2026 heb ik eerder langs de Dinkel verzamelde grindsteentjes laten zien. Dit grind is afkomstig uit de Laag van Beuningen die 14.000 jaar geleden ontstaan is. Het grind is terug te vinden aan de oppervlakte van de uitgestoven zandvlaktes en als horizontale snoertjes in de afgekalfde steile oevers. Door de afkalving van de steile oevers komt er ook grint in de Dinkel terecht. Ik heb vorig jaar een aantal wat grotere grindsteentjes langs de waterkant verzameld.

De Laag van Beuningen is een grindrijke laag, vaak maar enkele steentjes dik, gevormd in het koudste en droogste deel van het Pleniglaciaal in het Weichselien (de laatste ijstijd). Het grind werd eerder samen met zand en leem afgezet door de vele riviertjes die er in die tijd over het bevroren land stroomden. De hierop liggende fijnkorrelige afzettingen (dekzanden) zijn later onder droge (pool) woestijnomstandigheden met harde wind weggeblazen waarna het wat grovere grind als een horizontaal keienvloetje achter bleef.

De heer Bernink van Natura Docet schreef honderd jaar geleden in het boekje *Ons Dinkelland* het volgende over de laag van Beuningen: "Hier vlak onder uwe voeten in den Dinkelsteilrand ziet ge horizontale lagen van grover zand, kies of keitjes. Het zijn witte kwartsen, bruine en zwarte toetssteen, honinggele vuursteen en rood-wit-zwart gevlekte granietjes".

De heer van der Hammen schreef in 1961 in het hoofdstuk over De quartair-geologische geschiedenis van Oost-Twente in het boekje *Geologie van Twente* het volgende over de grindsteentjes: "Door de stuifduinen met gekromde dennen gaan we totdat we onverwachts op een uitgestoven vlakte

aan de steile Dinkeloever staan. Daar wacht ons een kleine verrassing, want de bodem ligt er bezaaid met kleine gladde steentjes, tot een paar centimeter groot. Er is van alles bij, kwartsen, zandstenen en kwartsieten, granietjes, maar het mooist zijn de ongewoon glimmende vuursteentjes".

Leuk om dit alles tegenwoordig nog steeds met eigen ogen te kunnen zien. Foto's van de Laag van Beuningen zelf en de door mij verzamelde tot 1 cm grote steentjes zijn bij dit artikel gevoegd.

Tekst en foto's Bert Oude Egbrink

Hondsdrif, *Glechoma hederacea* en Kruipend zenegroen, *Ajuga reptans*.

Deze keer twee planten uit de lipbloemenfamilie, de *Lamiaceae*. Het gaat over Kruipend zenegroen en Hondsdrif. Twee planten die op het eerste gezicht op elkaar lijken. Zoals bekend wordt deze familie gekenmerkt door lipbloemen, een vierkante stengel en de bladeren die kruisgewijs tegen over elkaar staan. De bloemen staan vaak in schijnkransen die als het ware rusten op het schutblad. Als je de schijnkrans goed bekijkt dan zie je een bepaald patroon. Aan de bloemsteeltjes ontspringen steeltjes voor de volgende orde.

Zowel het Hondsdrif als de zenegroen bezitten een wortelstok. Bij Hondsdrif komen onbehaarde bloemstengels uit de wortelstok en bij zenegroen behaarde bloemstengels en bladeren. De bladeren aan de bloemstengels zijn ook wat verschillend. Bij zenegroen zijn ze spatelvormig, zwak gegolfd en gaafrandig. Bij Hondsdrif zijn de bladeren niervormig en diep gekarteld. De kelk van Hondsdrif is recht, buisvormig met 15 nerven die uitlopen in 5 tanden. Bij zenegroen is de kelk behaard en heeft 5 tanden die even lang zijn als de kelkbuis.

De bloemen zijn lipvormig en hebben een boven- en onderlip die gemakkelijk te onderscheiden zijn. Helaas vind je bij zenegroen geen bovenlip. De meeldraden en de stijl zijn goed zichtbaar en steken buiten de bloem. Bij regen worden deze beschermd door het bovenliggend schutblad.

Bij Hondsdrif zitten de meeldraden en de stijl onder de bovenlip. Er zijn 4 meeldraden, twee lange en twee korte. Deze hebben de helmhokjes aan de buitenkant zitten waardoor het lijkt dat er twee kruisjes zijn die onder elkaar staan.

Beide planten bloeien van april tot en met juni.

Bij Hondsdrif komen twee verschillende vormen voor. Planten met 2-slachtige bloemen en planten met alleen vrouwelijke bloemen.

Hondsdrif komt voor op vochtige tot vrij droge grond terwijl zenegroen op meer natte vochtige grond voorkomt.

Hondsdrif behoort tot één van de veertig algemeenste soorten in ons land.

De bladeren van Hondsdrif en Zenegroen zijn z.g. een "wondrank" en vormt net als weegbree een middel tegen, zweren, jeuk en zwellingen.

Kruipend zenegroen komt vrij algemeen in Zuid-Limburg, in het oosten en in midden van ons land voor. Ze zijn zeldzaam in laagveengebieden. Ook als tuinplant, maar dan zijn de bladeren vaak bruin/ donkerrood gekleurd.

Glechoma komt waarschijnlijk van sterk ruikend, en *hederacea*, klimopachtig. De betekenis van de naam *Ajuga* is onduidelijk, er zijn verschillende opties, *reptans* komt van kruipend.

Hondsdrif

bloeiwijze

bloem

Zenegroen

bloeiwijze

bloem

Tekst en foto's Wytze Boersma, mei 2026.

- Gebruikte informatie
- Weeda, E.J., Nederlandse oecologische Flora, deel 3, 1994
- H. Heukels, De flora van Nederland, deel III, 1910
- Duistermaat, H(Leni), Heukels' Flora van Nederland, 24 druk, 2020
- Nieuwenhof, Jan van den, Onze planten en hun namen, IVN, Valkenswaard, 2006

Onopvallende schoonheid of plaag in de tuin?

Vorig jaar in juni zag ik bij kennissen in een stadstuin honderden rozenkevers vliegen. Vermoedelijk zijn de larven uitgekomen in de gemeente gazons in de buurt.

Eind april begin mei dit jaar zag ik de eerste rozenkevers alweer vliegen. Ik zag ze nog niet eerder zo vroeg. Ik vrees voor dit jaar een nog grotere overlast door perioden van warm weer en regen.

De warme dagen in juni en juli brengen niet alleen zonneschijn, maar ook een opvallend natuurverschijnsel in veel tuinen: de "keverdans". Tussen 10 en 14 uur vliegen honderden, soms duizenden, kleine metaalachtige kevers laag over het gazon. Het is de rozenkever (*Phyllopertha horticola*), ook wel Johanneskever genoemd. Hoewel ze er charmant uitzien, kunnen ze als larve aanzienlijke schade aanrichten. Een duik in de wereld van deze bladsprietkever.

Uiterlijk en Herkenning

De rozenkever is een lid van de familie bladsprietkevers (*Scarabaeidae*), waar ook de bekende mei- en junikevers onder vallen. Hij is echter een stuk kleiner, met een lengte van ongeveer 9 tot 12 millimeter. De kever valt op door zijn tweekleurige uiterlijk: een donkere, metaalgroene tot zwarte kop en halsschild, in contrast met roodbruine dekschilden. Bij goed licht glanzen ze prachtig. Ze zijn vrij sterk behaard, wat vaak pas bij nadere inspectie opvalt.

Verwarring met andere kevers:

- **Meikever:** Veel groter (20-30 mm).
- **Junikever:** Groter en niet met de metaalachtige groene glans.

Levenscyclus: Van vliegend tot kruipend

De rozenkever heeft een **eenjarige cyclus**. Dit betekent dat de hele ontwikkeling van ei tot kever in één jaar plaatsvindt.

1. **De vlucht (juni-juli):** Na de paring in de "keverdans" duiken de vrouwtjes de grond in om eitjes te leggen, bij voorkeur in gazons, heidegronden of grasranden.
2. **Larven/Engerlingen (augustus-mei):** Na een paar weken komen de eitjes uit. De larven, **engerlingen** genoemd, zijn beigewit, hebben een oranjebruine kop en drie paar poten. Ze leven ondergronds en vreten zich vol met wortels van gras en jonge planten.
3. **Pop (voorjaar):** In het voorjaar verpoppen de larven zich in de grond.
4. **Adult (mei-juni):** De volwassen kevers kruipen uit de grond en de cyclus begint opnieuw.

Schadebeeld: Wanneer wordt het een probleem?

De volwassen kevers vreten aan bladeren van bomen (eik, berk, hazelnoot) en bloemen, vooral rozen. De schade is echter meestal beperkt en esthetisch.

Het echte probleem zijn de **engerlingen** die zich voeden met de wortels van allerlei gewassen zoals gras, en sierplanten (geranium, alchemilla, flox, aardbei).

In de nazomer en het vroege voorjaar, wanneer de engelingen actief zijn, kunnen ze de graswortels zo drastisch aanvreten dat de grasmat loskomt van de bodem.

- **Symptomen:** Gele, verdorde plekken in het gazon die makkelijk op te tillen zijn (als een tapijt).
- **Secundaire schade:** Vogels (zoals spreeuwen en kraaien), egels en mollen zijn dol op engelingen. Ze pikken of graven het gras kapot om bij de larven te komen, wat vaak voor meer ravage zorgt dan de engelingen zelf.

Ecologische Rol en Natuurlijke Vijanden

In een gezond ecosysteem is de rozenkever slechts een onderdeel van de voedselketen. Natuurlijke vijanden helpen de populatie in toom te houden:

- **Vogels:** Spreeuwen, kraaien, mezen.
- **Zoogdieren:** Egels, spitsmuizen, mollen.
- **Parasitaire wespen:** De rozenkeverdolkwesp parasiteert op de engelingen.
- **Bodemleven:** Loopkevers en nematoden (aaltjes).

Natuurlijke Bestrijding: Geen gif, maar biologie

Als natuurvereniging adviseren wij **geen chemische middelen**. Deze doden ook nuttige insecten en verstoren het bodemevenwicht.

Biologische aanpak:

1. **Aaltjes (Nematoden):** De meest effectieve methode is het inzetten van insectparasitaire nematoden, specifiek *Heterorhabditis bacteriophora*. Deze microscopisch kleine rondwormen dringen de engelingen binnen en doden ze.
 - **Wanneer:** De beste periode is eind juli tot half september, als de larven nog jong zijn en de bodem warm genoeg is.
2. **Gazononderhoud:** Een gezond, goed belucht gazon met een sterke wortelstructuur kan meer hebben. Strooi regelmatig compost en beregen het gazon tijdens droogte om het herstel te bevorderen.
3. **Verlichting beperken:** Rozenkevers worden aangetrokken door licht. Dim buitenverlichting in juni/juli om massa-aantrek te voorkomen.

Conclusie

De rozenkever is een fascinerend insect dat de zomer aankondigt. Pas bij hoge concentraties wordt het een plaag. Door in te zetten op een natuurlijke tuin met veel biodiversiteit en, indien nodig, biologische bestrijders, houden we de schade beperkt en de natuur in balans.

Tekst en foto's Harry de Jong

Geraadpleegde bronnen: Nature today, Waarneming.nl, Wikipedia.

Herfstpaardenkastanje – Aesculus parviflora

Tijdens excursies wil je ook informatie over een bepaalde boom of struik geven. Daarvoor moet je op zoek naar relevante informatie. Bij zo'n speurtocht kom je soms compleet tegenovergestelde informatie tegen. Dit was het geval bij de herfstpaardenkastanje, die op het Arboretum Singraven en een paar plaatsen in Hengelo staat. De tegenovergestelde informatie ging vooral over de waarde voor bijen, vlinders etc..

Daarover straks meer, eerst een beschrijving van deze heester.

Deze kastanje, de enigste heester binnen het geslacht *Aesculus*, behoort net als de andere kastanjes tot de zeepboomfamilie (Sapindaceae).

Van oorsprong komt de heester uit Zuid-Oost Verenigde Staten en is in de einde van de 18^e eeuw via Engeland in Europa gekomen.

De heester wordt hier vaak rond twee meter hoog maar kan door haar ondergrondse uitlopers flink in omvang toenemen (foto 1).

Hierdoor komen andere planten in het gedrang en besluiten beheerders jammer genoeg dat deze paardenkastanje weg moet.

De heester is volkomen winterhard en kan ook goed tegen het stedelijk klimaat. De plant heeft ook geen last van de paardenkastanjemineermot en zover bekend ook niet van de kastanjabloedingsziekte.

De bloei begint in juli en gaat door tot begin augustus.

De Nederlandse naam Herfstpaardenkastanje is in die zin wat vreemd.

Foto 1

Om meer te kunnen zeggen over de ecologische waarde eerst informatie over de bloemen en vruchten.

Deze paardenkastanje heeft 20 -30 cm. lange trossen met zo'n 100 afzonderlijke bloemen.

In zo'n tros zitten tweeslachtige bloemen en functioneel mannelijke- of vrouwelijke bloemen.

Dezelfde verdeling zit ook in de trossen van de meer bekende witte paardenkastanje.

Het uiterlijk van bloemen wordt vooral bepaald door de lange meeldraden (foto 2).

Onderin de bloemen zit een discus, die nectar afgeeft.

Foto 2

Gegevens over bloembezoekers levert in de literatuur een verscheidenheid van gegevens op. Van helemaal niets in een tuinblad tot hommels, honingbijen en solitaire bijen in het informatieve boek van Arie Koster (1).

Uit eigen observaties in Arboretum Singraven weten we ook dat dagvlinders er nectar vinden (foto 3).

Foto 3

Bij de speurtocht kijken we altijd op Flora-Web (2), die over veel planten uitgebreide informatie geeft. Bij *Aesculus parviflora* beperkte dit zich tot de Duitse naam namelijk Schwärmer-Roskastanie. Schwärmer betekent nachtvlinder.

Op basis van de Duitse naam vind je de nodige informatie onder andere bij de Botanische tuin in Wenen. Zij hebben een informatieblad over deze heester waarin staat dat de bloemen geuren en dat de geur in de loop van de avond sterker wordt met een geur die lijkt op die van lelietje-van-dalen. De bezoekers zijn dan nachtvlinders, die er hun nectar vinden en ook voor de bestuiving zorgen.

De vrucht is glad en veel kleiner als de bekende kastanje van de witte paardenkastanje.

Er zijn geen gegevens gevonden over dieren die deze vrucht eten.

De herfstkleur is geel.

Het is dus een heester die voor veel bezoekers van belang is. Aanplant in openbaar groen is gewenst op een plek waar die rustig kan uitgroeien en rijk bloeien.

Tekst en foto's Gerrit Haverkamp en Jan Zwienenberg

Informatiebronnen:

Plantenvademecum voor wilde bijen, vlinders & biodiversiteit in tuinen door Arie Koster.

<https://www.floraweb.de>

Vogelkijkhut Lonnekermeer

Op 28 april 2026 heb ik de vogelkijkhut bij het kleine Lonnekermeer bezocht. De hut is gebouwd met een legaat van Willem de Boer, een vogelkenner die ook lid is geweest van onze afdeling. Bijzondere watervogels lieten het dit keer helaas afweten.

Wel vielen de op de wanden van de hut achter gebleven larvenhuidjes van uitgeslopen libellen en waterjuffers op. Op één van de wanden kroop zelfs een (levende) larve van een (echte) libel omhoog. De larve had inmiddels een hoogte van bijna 2 meter bereikt. Het ging om een larve van de Smaragdlibel die in deze tijd van het jaar massaal uitsluipt.

Larve Smaragdlibel

In het boekje 'Het Lonnekermeer zoals het is en zoals het moet blijven' van het NIVON Hengelo uit 1974 wordt ook melding gemaakt van de massale uitsluit van de Smaragdlibel.

In het boekje staat een artikel van de heer Boddeke waarin hij schrijft 'Dankzij de concentratie van libellenlarven is het Lonnekermeer de enige nog bestaande vindplaats in Nederland van *Prosthogonimus ovatus*, een trematode (parasitaire worm met twee zuignappen)'.

Of deze trematode nog steeds in het Lonnekermeer voorkomt, weet ik niet.

Wel weet ik nu dat de kijkhut niet alleen geschikt is om naar vogels te kijken maar ook naar uitsluitende larven van libellen en waterjuffers en hun larvenhuidjes.

Libel larvehuidje

Tekst en foto's libellenlarven Bert Oude Egbrink

Bomenroute Tuindorpvijver

In 2023 zijn we gestart met het maken van een nieuwe bomenroute rond de Tuindorpvijver. Als eerste hebben we alle aanwezige bomen bekeken en van een correcte naam voorzien. Tijdens deze rondgangen ontdekten we dat er (verkeerde) bomen geplant waren voor bomen die dood waren gegaan. Ook waren er bomen minder vitaal. Om te voorkomen dat er dan mogelijk weer verkeerde soorten aangeplant worden, hebben we contact gezocht met de verantwoordelijke medewerkers van de gemeente.

Afgesproken werd een werkwijze te gaan ontwikkelen waarbij alleen soorten toegevoegd worden die passen in het assortiment van Leonard A. Springer, die deze aanleg ontworpen heeft.

Wij hebben veel research gedaan en de historie van de aanplanting in kaart gebracht. Hieruit kwam ook naar voren dat er eerder bomen toegevoegd zijn, die ruimtelijk niet passen in het ontwerp.

Het doel van de gemeente is het oorspronkelijk ontwerp weer als uitgangspunt te nemen. Dit betekent dat bomen verwijderd of verpoot worden en er voor slechte en dode exemplaren nieuwe bomen komen. Er komen uiteindelijk twee bomen minder, die op een andere plek in de wijk gecompenseerd worden.

Deze veranderingen worden vanaf eind 2025 fasegewijs doorgevoerd. Hierbij blijven wij nauw betrokken. Wij kijken met voldoening terug op deze zorgvuldige en gedegen planvorming waarbij ook wijkorgaan, bewoners etc. betrokken zijn geweest.

Voor een schriftelijke bomenroute zou dit betekenen dat we een lange tijd moeten wachten en steeds een nieuwe versie moeten maken.

We hebben nu de knoop doorgehakt. Er komt geen schriftelijke versie maar we gaan werken met een App. Dit doen we samen met de gemeente en IVN Hengelo. Het IVN heeft een basisapp die we hiervoor kunnen gaan gebruiken.

Binnenkort wordt het eerste materiaal door ons aangeleverd zodat er een proefversie komt.

Wij houden jullie op de hoogte van de voortgang. We plannen nog een excursie in het najaar van 2026.

Gerrit Haverkamp en Jan Zwienenberg

Haagbeuk

KNNV Natuurvereniging Hengelo e.o. bestaat in 2026 al 110 jaar!

In de uitnodiging voor de jubileumbijeenkomst op 28 oktober 2016 in het Kulturhus Hasselo stonden de logo's uit 1916 en 2016. Ter gelegenheid van 110 jaar is ook het nieuwe logo toegevoegd met de nieuwe afdelingsnaam.

Tijdens de bijeenkomst in 2016 werd het jubileumnummer van Onder de Loep uitgereikt aan alle leden en genodigden.

Ter gelegenheid van het 110 jarig bestaan willen we weer een jubileumnummer maken.

Dit nummer willen we graag vullen met natuurervaringen van onze leden in de afgelopen 10 jaar of wat eerder. Dit kan een beschrijving van een bijzondere vondst zijn tijdens de vakantie of in de eigen tuin of balkon. Een stukje natuurbeleving, verwondering in de vorm van een korte tekst of een foto en natuurlijk de combinatie van beide kan ook..

De inzendingen kunnen naar:

Bert Oude Egbrink: ag.oudeegbrink@hetnet.nl

Jan Zwienenberg: j.h.zwienenberg@ziggo.nl

Inzendingen kunnen ingeleverd worden in de periode van 1 juni 2026 tot en met eind oktober.

Alvast onze dank!

Jubileumuitgave 2016

Activiteiten Groene Verenigingen

In dit schema staan activiteiten van diverse organisaties uit Hengelo en de KNNV-afdelingen uit de regio.

Datum	Activiteit	Informatie
Juni 2026		
zondagmiddag	Open middag Heemtuin Weusthag. In juni is thema water en op 7 juni slootjesdag.	IVN Hengelo
zondagmiddag	Bijental en bijentuin (13.00 – 16.00 uur) Landmansweg 141	Bijenteeltvereniging Hengelo
6 juni	Excursie Lonnekermeer	KNNV Hengelo-Oldenzaal
13 juni	Excursie Buurserbeek	KNNV Enschede
15 juni	Natuurwerkavond in Natuurhus	KNNV Twenthe
20 juni	Open Tuinen Weekend	Groei en Bloei Hengelo
28 juni	Excursie Boddenbroek en Bentelerheide	KNNV Hengelo-Oldenzaal
Juli 2026		
zondagmiddag	Open middag Heemtuin Weusthag.	IVN Hengelo
zondagmiddag	Bijental en bijentuin (13.00 – 16.00 uur) Landmansweg 141. Weekend 11 en 12 juli Open Imkerdag met demonstraties.	Bijenteeltvereniging Hengelo
7 juli	Minicursus dagvlinders	KNNV Enschede
12 juli	Excursie dagvlinders	KNNV Enschede
15 juli	Natuurwerkavond in Natuurhus	KNNV Twenthe
17 juli	Nachtvinders Viermarken	KNNV Enschede
18 juli	Excursie Haaksbergerveen	KNNV Hengelo-Oldenzaal

Voor meer informatie over deze activiteiten wordt verwezen naar de website van de onderstaande organisaties.

Organisaties:

- IVN Hengelo: <https://www.ivnhengelo.nl>
- Nivon Hengelo: <https://hengelo.nivon.nl>
- Stichting Natuur- en MilieuRaad Hengelo en Omgeving: <https://www.nmr-hengelo.nl>
- Groei en Bloei Hengelo: <https://hengelo.groei.nl>
- Bijenteeltvereniging Hengelo: <https://bijenteeltvereniginghengelo.nl>
- Natuurhus Almelo: www.natuurhusalmelo.nl
- KNNV Enschede: <https://enschede.knnv.nl>
- KNNV Twenthe, Almelo: <https://twenthe.knnv.nl>
- KNNV Vriezenveen: <https://vriezenveen.knnv.nl>
- KNNV Hengelo-Oldenzaal: <https://hengelo-oldenzaal.knnv.nl>

Agenda 2026

Excursies	
Datum	Locatie
Zondag 18 januari	Weusthag
Zaterdag 14 februari	Frisse neuzen wandeling Lutterzand
Zondag 15 maart	Altena & Asbroek
Zondag 26 april	Samerrot, Duitsland
Zaterdag 16 mei	Ottershagen
Zondag 05 april	Boerskotten
Zaterdag 06 juni	Lonnerkermeer/Hartjesbos
Zondag 28 juni	Bentelerheide en Boddenbroek
Zaterdag 18 juli	Haaksbergerveen
Zondag 09 augustus	Zuna, langs de Regge
Zondag 30 augustus	Springendal
Zaterdag 19 september	Borkeld

Zie de website voor de laatste en meer informatie: hengelo-oldenzaal.knnv.nl